

та з функціонуючим переважно через Варшаву Львівським міжнародним аеропортом, найімовірнішим вбачається сценарій утворення на базі Чернівецького аеропорту «sub-hub» Віденського або Будапештського аеропортів.

Анатолій Вдовічен, к.е.н.,

Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ, м. Чернівці

ВПЛИВ ФІНАНСОВО-ІНФОРМАЦІЙНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ НА ДИСПРОПОРЦІЙНІСТЬ РОЗВИТКУ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Події останніх років вказують на те, що економіка України дуже чутлива навіть до незначних коливань кон'юнктури зовнішніх ринків. Як вказується в аналітичній доповіді Національного інституту стратегічних досліджень (під редакцією заслуженого економіста України Я.А.Жаліла), зовнішні шоківі впливи швидко поширюються та мультиплікуються в національній економіці, спричиняючи потрясіння банківської системи, пригнічуючи діяльність галузей реального сектору, дестабілізуючи валютний ринок. При цьому недостатня розвинутість каналів впливу на економічні процеси з боку держави через незріле інституційне середовище та структурні викривлення ринкового середовища в умовах високого рівня тінізації призводять до слабкої керованості економіки. Досвід реалізації заходів протидії кризовим явищам 2008-2009 років продемонстрував слабку дієвість керуючих впливів на національну економіку в умовах розбалансованості зовнішнього сектору [4, с.4].

У зв'язку з цим, для визначення чинників, які мали дестабілізуючий вплив на економіку всіх країн світу та економіку України зокрема, необхідно з'ясувати основні диспропорції розвитку світової економіки у докризовому і кризовому періодах, а саме в даній роботі визначити вплив фінансово-інформаційної революції.

Значний вплив на долю сучасної глобалізованої економіки зробив процес надактивного формування «примарної» неоекономіки фінансових технологій, становлення якої тісно пов'язано з кризою Бреттон-Вудської системи (початок 70-х років), у результаті відмови від рудиментів «золотого стандарту» (тобто самого принципу матеріального забезпечення сукупної грошової маси), світ фінансів став набагато самостійнішим і автономнішим, утративши пряму залежність від фізичної реальності).

З початку 80-х рр. спостерігається дедалі виразніший перехід від регульованої державами економічної системи, закладеної Бреттон-Вудськими угодами 1944 р., до системи, керованої ринками капіталів, які очолюють ТНК і транснаціональні банки. Невдачі, яких послідовно зазнали неокейнсіанці на початку 80-х рр. і монетаристи на початку 90-х рр.. багато

в чому пояснюються прорахунком зовсім нового фактора світової економіки, яким є самостійний і самодіяльний транснаціональний капітал, що своєю міццю зводить нанівець спроби регулювання внутрішніх фінансових ринків. Вплив цього фактора економічною наукою ще не вивчено. Р.Буало, один з авторів теорії регуляції, вважає, що зараз установився надзвичайно «заплутаний світовий порядок», за якого транснаціональний капітал перебуває поза юрисдикцією держав, і поки немає «нового Кейнса» для його наукового осмислення [2; 3, с.58].

Транснаціональний капітал, який розпочинає жити своїм власним життям та представлений близько 500-ми ТНК (ядро світогосподарської системи), має майже необмежену економічну владу. При цьому в розвинутих країнах у кожній галузі домінуюче становище займають усього два-три супергіганти, що конкурують між собою на ринках усіх країн.

За оцінками журналу «The Economist», 5 найбільших ТНК контролюють понад половину світового виробництва товарів тривалого користування, а також літаків, електронного устаткування, автомобілів та іншої продукції. Особливо значним є ступінь концентрації в галузях, пов'язаних з інформаційними технологіями [9]. Наприклад, 2-3 компанії контролюють майже всю міжнародну мережу телекомунікацій. Економічна міць великих транснаціональних корпорацій порівнянна з ВВП середніх держав, і вони диктують свою волю багатьом країнам [2]. Кількість глобальних економічних змін переросла в якість, і транснаціональний капітал став самостійним економічним організмом зі своєю оригінальною структурою і внутрішніми цілями розвитку.

Як вказує в своєму дослідженні д.е.н. Мазур І.І., якщо за допомогою жорсткого фінансового контролю держава могла регулювати національний валютний ринок, то в умовах лібералізації фінансових ринків і пом'якшення валютного контролю транснаціональний капітал одержав можливість при бажанні обвалити фінансові ринки майже будь-якої держави. Пояснюється це тим, що сукупні валютні резерви ТНК зараз у кілька разів більші, ніж резерви всіх центральних банків разом узятих. На думку французького економіста П.Вельтса, «переміщення 1-2% маси грошей, що перебуває в приватному секторі, цілком здатне змінити паритет будь-яких двох національних валют. Часто ТНК розглядають обмінні валютні операції як найвигідніше джерело одержання прибутків» [2; 8]. У цьому разі ТНК працюють за тією самою схемою, що й індивідуальні спекулянти, тільки більш узгоджено та могутньо. Аналізуючи сучасний стан світової економіки, П.Вельтс робить висновок, що «підсумком глобальних стратегій в остаточному підсумку стає формування інтегрованої міжнародної торгово-фінансової системи, порівняно з якою національні держави виступають як другорядні величини» [2; 8].

У свою чергу, інформаційна революція стала іншою причиною, що зумовила стрімку віртуалізацію грошей, яка, безсумнівно, і привела до прогресуючого збільшення світових фінансів. Саме у сфері оброблення і поширення інформаційних потоків в останні десятиліття відбулись найглибші технологічні прориви. Наприклад, вартість трихвилинної телефонної розмови між Нью-Йорком і Лондоном скоротилась з 1960-го по 1990 р. у 15 разів, а за наступних 9 років – ще майже в 9 разів. Що ж стосується середньої вартості оброблення інформації (у розрахунку на 1 млн. операцій), то вона знизилась з 75 дол. у 1960 р. до 0,01 centa в 1990 р. У результаті виявилось можливим здійснювати в режимі реального часу «віртуальне пересування» десятків і сотень мільярдів доларів каналами електронного зв'язку з одних країн в інші на багато тисяч кілометрів. Масове поширення персональних комп'ютерів, створення системи Інтернет радикально змінили й ще більше змінять технології виробництва, розповсюдження і споживання товарів і послуг; працю, життя і побут сотень мільйонів людей [2; 6, с.14]. Нова фінансова реальність виявилась надзвичайно життєздатною. Вона сформована в умовах технологізації, комп'ютеризації та лібералізації валютно-фінансової діяльності, вільної як у національних межах, так і на просторах транснаціонального світу. Швидкий розвиток мікропроцесорної техніки, цифрових технологій, телекомунікацій створював необхідне середовище, здатне координувати події та дії в масштабі планети, а також у режимі реального часу оперативно здійснювати різноманітні платежі й розрахунки, миттєво переміщувати їх результати у формі «електронних грошей», стимулюючи інтенсивне зростання нової глобальної – фінансової цивілізації.

Технологічне поєднання шляхів інформаційних і фінансових комунікацій сприяло створенню нового інформаційно-фінансового простору і привело до зближення й поступового злиття інформаційної та фінансової сфер діяльності. Транснаціональний капітал, який ґрунтується в технологічному плані на глобальних інформаційно-фінансових мережах, а також брак нових діючих регулятивних інститутів і неспроможність уже наявних впливати на цей процес та керувати ним і породили нову транснаціональну інформаційно-фінансову олігархію. Рух капіталу – через національні кордони досяг небачених розмірів. Одноденний обсяг операцій на глобальному фінансовому ринку перевищує 2 трлн. дол., тимчасом як річний торговельний оборот такої країни, як США становить близько 1 трлн. Обсяг міжнародних фінансових угод тільки на валютних ринках Нью-Йорка щодня дорівнює 1,3 трлн. дол., а на міжнародному ринку цінних паперів навіть перевищує цю суму [5, с. 4].

Отже, протягом останніх десятиліть загострилися певні суперечності у функціонуванні фінансового та реального секторів економіки й у

відносинах між ними, поглибився розрив між фінансовим і нефінансовим корпоративними секторами та визначилися ознаки перетворення фінансової системи на самостійний сегмент економіки. А сучасна світова криза – це криза надспоживання грошей як віртуального, невиробленого продукту.

Поширення ідеології штучного розкручування попиту і надспоживання, цінностей ліберальної демократії зміцнюють очікування настання глобальної цивілізації, яка неминуче має створити свої механізми подолання диспропорційності розвитку глобального управління, що базуватиметься на законах системи глобалізму і глобальної економіки, яким будуть підпорядковані держави та народи.

Список використаних джерел:

1. Білорус О. Політична економія глобалізму і проблеми структурної модернізації національної економіки. // Дослідження міжнародної економіки: Збірник наукових праць. – 2011. – Випуск 2 (67). – С.3-26.
2. Мазур І.І. Причини фінансової кризи в умовах глобалізації [Електронний ресурс].http://www.ekmair.ukma.kiev.ua/bitstream/123456789/1649/1/Sapachuk_Prychyny%20finansovoi%20kryz.y.pdf.
3. Мовсесян А., Огниецев С. Транснациональный капитал и национальные государства // Мировая экономика и междунар. отнош. – 1999. – №6. – С. 55 – 63.
4. Прогнозування зовнішньої стійкості економіки України. / Аналітична доповідь за ред. Я.А.Жаліла. – Київ. – 2013. – 30с.
5. Скоров Г. Е. Капитализм 21 века предстоит решать труднейшие задачи // Мировая экономика и междунар. отнош. – 2003. – № 2. – С. 3 – 8.
6. Фридман Л., Кузнецова С. Глобализация: Развитие и развивающиеся страны // Мировая экономика и междунар. отнош. – 2000. – № 11. – С. 14.
7. Ohmae K. The Borderless World: Power and Strategy in the Interlinked Economy/ K. Ohmae. – N.Y., 1990.
8. Velts P. Mondialisation des villes et territoires L'economy d'archipel. – Paris. 1996.

Ольга Володько, К.Э.Н., Людвик Володько, К.Э.Н.,
Полесский государственный университет,
г. Пинск, Республика Беларусь

СТРАТЕГИЯ РАЗВИТИЯ В УСЛОВИЯХ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ИНТЕГРАЦИИ С УЧЕТОМ МАКСИМИЗАЦИИ СТОИМОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

В соответствии с Программой социально-экономического развития Республики Беларусь на 2011-2015 годы одной из основных задач является повышение уровня конкурентоспособности предприятий на основе структурной перестройки, технико-технологического перевооружения и реконструкции производств. Решение данной задачи зависит от выбора стратегии развития предприятий.

Анализ хозяйственной практики свидетельствует, что отсутствие эффективной стратегии является в настоящее время одной из наиболее важных проблем, осложняющих экономическое положение хозяйствующих субъектов. Большинство руководителей белорусских предприятий или совершенно не воспринимают стратегическое управление как одно из эффективных средств управления и считают расходы на него нецелесообразным, либо относятся к этому как к текущим проблемам. В лучшем случае разрабатываются лишь элементы стратегии, а ведь